

nødvendigt at undersøge selve det paagjældende Haandskrift i Åbo Stadsbibliothek. Er det f. Ex. et originalt Haandskrift og hvor naar er det affattet¹⁾? o. s. v. Som allerede sagt, kjender man kun Meddelelsen efter, hvad et finsk Blad siger, at den har indeholdt. Ogsaa maa man i høj Grad ønske nærmere Oplysninger om den Friherre Hamilton, der skal have forfattet Anteckningerne.

2.

En dansk Gesandtskabsrejse i Indien (1735).

Af Kay Larsen.

Paa Indiens Østkyst ved Byen Trankebar knejser endnu den Dag idag den gamle Fæstning „Dansborg“, der ligesom Trankebar By i over to Hundrede Aar har været under dansk Flag. Ove Gedde lagde Grunden til det senere saa ærværdige Bygningskompleks i Aaret 1620; det var da et meget beskedent „Fort“, og Besætningen talte i de første Par Aar kun nogle og tyve Mand, men det blev snart udvidet. Der rejstes en anselig Kommandantbolig, der opførtes rummelige Pakhuse, Soldaterboliger, Krudtkamre etc. etc., og da Asiatisk Kompagni i Aaret 1732 overtog de danske Kolonier i Indien, var Dansborg en anselig „Forteresse“ med Bastioner og Grave, og Byen Trankebar var omgivet af Mure og Volde, spækkede med Kanoner. Befæstningsanlægene var stærke nok til at

¹⁾ Jeg maa i saa Henseende gjøre opmærksom paa, at Forfatteren lader Kong Gustav IV (se ovenfor S. 51) bruge det paafaldende Udtryk: „Dengang Nelson bombarderede Kjøbenhavn“. Dette passer, som enhver ved, aldeles ikke paa Slaget den 2. April. Skulde den svenske Konge kun 3 Fjerdingaar efter, at det havde fundet Sted, virkelig have betegnet det paa en saadan Maade? Tyder det ikke snarere paa en Fejl fra Forfatterens Side, der har hængt sammen med, at han først har nedskrevet sin Optegnelse en Række Aar senere og da har sammenblandet 1801 og 1807?

forsvare Stedet mod Nabofyrsten, Rajaen af Tanjaur (Tanjore), men Kompagniet ejede tilmed et Landdistrikt, og forat holde det i Hævd fandt Guvernementet — eller som det da endnu oftest kaldtes: „det sekrete Raad“ — det hensigtsmæssigt at vedblive at betale Rajaen en lille aarlig Tribut („Pension“), hvorved det gode Forhold til den store Nabo lettest bevaredes¹⁾.

— — I Aaret 1735 residerede den dygtige Guvernør Paul Krisk. Panck²⁾ paa „Kastellet“ Dansborg. Hollænderne var dengang ligesaa ivrige som de Danske forat faa Fodfæste paa Koromandelkysten, og fra deres By, Negapatnam, gjorde de alt hvad de kunde forat overtrumfe Trankebar. Kompagnikøbmændene fra de to Byer „konkurrerede“ efter bedste Evne. Guvernørerne overgik hinanden i Høflighed overfor Rajaen, og denne Asiater og hans Ministre slog rigelig Mønt af Forholdene ved Opkrævningen af en klækkelig „Schienkage“ (Hædersgave) saasnart Lejlighed frembød sig.

Hen paa Efteraaret døde Rajaen. Kongen er død, Kongen leve! Guvernørerne kappedes om at beskrive deres Sorg over Dødsfaldet og deres Glæde over den ny Raja's, Egosi II's Tronbestigelse. Paa den Tid havde de europæiske Guvernementer i Indien hver deres „Provediteur“ (Gesandt) ved de indfødte Hoffer, hvor de vilde gøre sig gældende, og tillige en „Spion“ (Konsul), der sørgede for de kommercielle Anliggender og for Efterretningstjenesten. Ogsaa Rajaerne havde „Spioner“ i de europæiske Kolonier, men de fik i Reglen „Underhold“ af Europæerne og tabte derfor i Værd.

De driftige Hollændere benyttede straks Lejligheden ved den ny Raja's Tronbestigelse til at sende en „Lykønskings-Ambassade“ til Hovedstaden Tanjaur (Landet og Hovedstaden

¹⁾ De Danskes Færd i Indien er behandlet i: Kay Larsen: „De dansk-ostindiske Koloniers Historie. I. Trankebar II. De bengalske Loger. Nikobarøerne“. Kbhvn, 1907, 1908.

²⁾ Født 1690. Tjente sig fra Kopist op gennem alle Grader og var Guvernør i Trankebar fra 1. Aug. 1733—13. Juli 1741; † 14. Decbr. 1747. Udførlige Biografier af danske Embedsmænd, der nævnes her, vil kunne findes i Manuskriptet: „Dansk-ostindiske Personalia og Data“, der om kort Tid bliver tilgængeligt paa det kgl. Bibliotek.

havde samme Navn), og da Proveditøren havde indberettet dette, skyndte de Danske sig at gøre ligesaa.

De Danske havde en mægtig Forbundsfølge i Tanjaour, nemlig Feltøversten, General Khan Sahib, der i Tidens Løb havde nydt megen Gæstfrihed (og Schienkage) paa Dansborg, — og denne Magnat, der følte sig støttet ved de Danskes Venskab, sendte i December en af sine betroede Folk, Sieganada Panditer, til Trankebar forat fremskynde Udsendelsen af Ambassaden og „geleyde“ den til det tanjaurske Hof.

Til „Ambassadeurer“ udsaa Guvernør Panck en flink Officer ved Garnisonen paa Dansborg, Premljnt. Baltzar Hemmiche¹⁾, og Overassistent Peter Petersen Kramer²⁾, en Søn af Chefen for Kompagniets Tropper i Indien, Kapt. Peter Kramer. Det væsentligste af alt, „Schienkagen“, blev skønsomt udvalgt af Sekretraaderne ved Pakhusmesterens Bistand og kom til at bestaa af forskellige Sølvtning: Service, „Rosenvands-Sprøjter“, o. lign., kinesisk Silketøj, europæiske „Rarieteter“ og et Par smukke atschinske³⁾ Heste, ialt til adskillige Tusind Rigsdalers Værdi.

— — Den 19. December (1735) ved Middagstid samledes de indfødte Deltagere i Ambassaden i Gaarden paa Dansborg. Palankinbærerne og Eskorten mønstredes. Omkring Schienkagen og Ambassadørernes Palankiner fordeltes 26 af Kompagniets indfødte Soldater (Talliarer), bevæbnede med Flinter og kommanderede af en Servikar (indfødt Officer). To hvidklædte Cannacapler (Skrivere) posteredes ved Sølvtningene; foran Palankinerne opstilledes to Fanebærere og „dend ordi-

¹⁾ B. H. blev senere Chef for Garnisonen. Han døde 1756 i Kolonien Ny Danmark paa Nikobarerne.

²⁾ P. P. K. forfremmedes hurtigt og optoges 1744 i det sekrete Raad; han døde 14. Juli 1750 paa Hjemrejsen fra Indien. Den Rapport („Diarium“) som han ved Tilbagekomsten fra Ambassaderejsen skriftligt afgav til Guvernementet, er endnu bevaret, og det er hovedsagelig den, der ligger til Grund for denne Fremstilling.

³⁾ Trankebar havde ret levende Forbindelse med Sultanatet Atschin paa Sumatra, udførte Slaver dertil og indførte Heste o. a. derfra.

nerede Malabarsch Musique“, der bestod af 3 Hornblæsere, 3 Trompetblæsere og 2 Gongongslagere, — sikkert en meget malabarsk Musik.

Lidt før Kl. 4 mødte Tolken Louis de Cruz og Landfogeden Naganada med en Servikar, 16 Lansenerer og 10 Talliarer af Grænsenaikens Folk. Telte, Proviant og Køkkentøj læssedes paa Okser og i Palankiner, og Kl. 5 var alt klart. Ambassadørerne tog Plads i deres Palankiner, og Toget satte sig i Bevægelse under en øredøvende Kraftudfoldelse af den malabarske Musik.

Soldaterne ved Hovedvagten præsenterede Gevær, og da Kolonnen bugtede sig gennem den hvælvede Kastelport, ragede 9 Salutskud fra den nærmeste Bastion. Ude i Kongensgade havde Trankebars Indbyggere samlet sig i Mængde, lokkede til af Kanonskuddene, og fra de europæiske Huse vinkedes og viftedes der Farvel til de to Ambassadører. Ogsaa ved Storporten paraderede en Trop Soldater; her tog de bortdragende den sidste Afsked med Venner og Bysbørn, og Kolonnen bevægede sig i rask March bort fra Trankebar ad den sandede Vej langs Floden (Nandelaru) gennem Landsbyerne Velipaleiam og Orugamangalam.

Ved Solnedgang naaede man den danske Grænseby Tillali, hvor Kolonnen slog sig til Ro for Natten i „Kompagniets Hauge“. Teltene og Tæpperne kom frem, Mad og Drikke pakkedes ud; Rejselivet var begyndt. Byfogedens Folk overtog Vagten ved „Schienkage“ og Bagage, saa at Ambassadørerne og deres Folk endnu en Nat kunde sove bag danske Mure og Vagtposter uden Bekymring for Tyve og andre Skarnsfolk.

Ved Solopgang begyndte Travlheden paany, og Kl. 7 brød Kolonnen op og satte over den Aa, der skilte det danske Territorium fra Riget Tanjaur. Snart efter passeredes den tanjauriske Grænseby, Trikular, hvis Subendar („Amtmand“) kom dem imøde med sine Embedsmænd. Uden Ophold fortsattes Rejsen til Landsbyen Pansackei, hvor Kolonnen holdt Rast i „Mallevuccar Marcairs Hvilehuus“. Saadanne Hvilehuse, Herberger — oftest byggede af en af Egnens Stormænd eller Rigmænd — fandtes ved næsten enhver Landsby, og

alle Vejfarende fik der, saavidt Pladsen tillod det, vederlagsfrit Tag over Hovedet. Kl. 10 brød man op igen, og kort efter naaedes Staden Accur, der strakte sig næsten tre Fjerdingsvej langs med Hovedlandevejen. Herfra gik Vejen „over Agrene“ til Tirusampally, som man var en Timestid om at komme igennem.

Ved Middagstid naaede man Byen Welanagari, hvor der blev holdt Rast en halv Time. Solen bagte ubarmhjærtigt, og der var i Welanagari et særligt stort og smukt Hvilehus, som fristede med sine velfyldte Vandtanke. Det var indrettet af den tanjaurske Magnat Ayewayen med Rum for talrige Mennesker og Dyr og omgivet af en Park. Rejsen fortsattes ad Hovedvejen gennem de smaa „Dorper“ Mannamandel og Tanmapuram, og trætte og anstrængte kom de Rejsende hen paa Eftermiddagen til Staden Majorang, hvor de skulde overnatte. Ved Indgangen til Byen ventede Sieganada Panditers Spion dem med et lille Følge, og han førte dem til Byens bedste Herberge, et Hvilehus, Ayewayen ogsaa var Ophavsmand til, og som benyttedes af selve Rajaen, naar han var paa Rejse i Egnen.

Da Mennesker, Heste og Okser havde holdt Maaltid, og Mørket faldt paa, blev „Schienkagevarerne“ bragt til det sikreste Sted i Huset, og de forskellige Afdelinger af Eskorten skiftedes til at holde Vagt ved den. Hen paa Aftenen, da alt var i Orden, kom den høflige Sieganada Panditer, der var naaet til Byen før de Danske, „til Visite“, og kort efter kom ogsaa den stedlige Subendar, Rama Lingas, Spion og forebragte sin Herres „Compliment“ og forespurgte, hvorfra de Rejsende kom, hvorhen de agtede sig og hvad Ærinde de havde, en sikkert aldeles overflødig, men ikke destomindre uundgaelig „Formalitet“.

Hvilehuset maa have været ret anseligt: Det var 140 Skridt langt og 110 Skridt bredt og var omgivet af en høj Mur. Fra Gaarden var der Indgang til 66 Rum, „alle med gevelfter“. Midt i Gaarden stod et „Lysthus“ (Pavillon), som hvilede paa 16 Piller og fra hvis Midte der knejsede et Taarn. Alle Mure var af Kampesten, og der var „Trallverk“ over

Hvælvingerne. I Byen var der indkvarteret 50 af Rajaens Ryttere.

Den 21. ved Solopgang gik Skrивerne hvert Stykke „Gods og Inventarium“ igennem efter Listerne, og da alt var fundet i Orden, brød Kolonnen op ved 6-Tiden. I Løbet af Morgenen passeredes Byen Muvalur, der var bekendt for sin mægtige Pagode. Fra Landsbyen Kotalam sendtes en Talliar tilbage til Trankebar med Rapport til Guvernøren. Der blev holdt Middagshvil i Adu Fudej, og efter en Times March kom man til Staden Tiruvuda Maraduur, hvor Sieganadas Spion igen skaffede et godt Ly for Natten i Braminergaden. Herberget der var ligesaa prægtigt som det i Majorang, men „dog liidet mindre i begreb“ (Omfang); det laa ved en lille Biflod til Kaveri. Byens Maniagar (Foged) viste de Danske den Høflighed at tilbyde dem 10 af sine Talliarer, der kunde være behjælpelige med Vagtholdet. Ud mod Floden havde Hvilehuset en Tilbygning, der var forbeholdt Rajaen. Garnisonen i Byen ansloges til henimod 200 Ryttere.

Næste Morgen tidligt fortsattes Rejsen og man kom gennem Staden Kombagone. Ogsaa dér imponeredes de Danske af de store Pagoder, af Rajaens prunkende „Lyst-Huus“ og af Hvilehuset, der var bygget paa 24 Piller, prydet med et Taarn og omgivet af en herlig Park. Her laa ligeledes mindst 200 Ryttere indkvarterede.

Der blev holdt Hvil i et Herberg ved Hovedlandevejen hinsides Byen. I Nærheden af Landsbyen Tirumali fandt man en stor, men faldefærdig Pagode, som i sin Tid under en Krig var blevet befæstet med Volde, belagte med Kanoner; der stod endnu en Rest af Volden, som „var med Skyd-Angler besatt eller afdeelt“.

Om Eftermiddagen søgte man forgæves Ly for Natten i Herbergerne i Byen Tirupala Torei. Overalt var Pladsen optaget af Rajaens Ryttere, og de syntes aldeles utilbøjelige til at vige for de danske Rejsende. Netop ved Hvilehusene vrimlede der med tanjaurske Hestfolk; Byens Maniagar anslog deres Antal til 500. De Danskes store Eskorte og omfattende og kostbare Bagage krævede bedre Forhold, og man skyndte

sig da videre forat finde et fredsommeligt, landligt Hvilehus i Nærheden, hvor man kunde faa Tag over Hovedet inden Mørket brød frem. De trætte Folk og Dyr skrumplede møjsommeligt afsted, og der var knapt tilbagelagt Halvdelen af Vejen til næste By, da der indtraf det kedsommelige Uheld, at Premljnt. Hemmickes Palankin gik i Stykker og kun med største Forsigtighed kunde føres videre. Lige før Solnedgang naaede Kolonnen dog Landsbyen Pamanasams Hvilehus, hvor det ved nogen Haardhændethed og lidt Rundhaandethed lykkedes de Danske at faa Schienkagevarerne og sig selv i Sikkerhed.

Hemmicke maatte lade sin Palankin blive tilbage her, da den ikke i Hast lod sig udbedre, men da man maatte søge Udvej forat finde et Befordringsmiddel, der passende kunde erstatte den, sendte man en af Servikarerne til den stedlige Subendar, Paramesura Mudali, med Anmodning om at faa en god, standsmæssig Palankin til Laans. Subendaren lod med sædvanlig indisk Høflighed svare, at det skulde være ham en Ære at gøre alt forat tilvejebringe een, og med usædvanlig indisk Punktighed kom virkeligt nogle af hans Folk kort før Midnat med hans egen Palankin til Hvilehuset.

Den 23. gik Turen gennem en Række smaa Landsbyer, og man nærmede sig stærkt til „Hoved- og Residentz-Staden“. Allerede Kl. 11 kunde man se Taarnene i Byen, og ved Tolvtiden holdt man Rast i Landsbyen Karudasi Mettu, hvorfra der blev sendt en Talliar til General Khan Sahib med Melding om Ambassadens Ankomst. Rygtet om dens Komme var imidlertid ilet forud, og allerede Kl. 1 kom to ærværdige Udsendinge fra Staden forat byde Velkommen og for — med deres store Følge — at „geleyde“ de Danske til Byen. Den ene af Udsendingene, Naiken Wannien, kom som Repræsentant for Rajaen, den anden, Muttosi Panditer, for Generalen.

Efterat de vidtløftige Høflighedsudvekslinger var overstaaede, fortsattes Rejsen, og hen paa Eftermiddagen marcherede man gennem den østlige Forstad til Hovedstaden og hen til Generalens „Paleis“. General Khan Sahib var imidlertid den foregaaende Dag blevet sendt „i Kongens affaire“ til en

af de nordlige Grænsefæstninger, men hans Søn, Usenhan, var befuldmægtiget til at tage sig af de Danske og bringe Audiencen hos Rajaen i Stand. Forinden Afrejsen havde Generalen udvirket, at de Danske „uførtøvet“ skulde faa Foretræde, og Usenhan kunde da ogsaa glæde dem med, at Audiencen var fastsat allerede til den paafølgende Dag. Kort efter trak Ambassadørerne med deres Følge sig tilbage til et Herberge, der laa tæt ved og hvor alt var forberedt til deres Komme. Sent om Aftenen kom et Ilbud fra Trankebar med to Kurve friske Oranger, der skulde overrækkes Fyrsten og de fornemste Hoffolk efter gammel indisk Skik.

Næste Morgen, Juleaftens Dag, sendte Sieganada Panditer, der boede i Stadens „Kastel“ (den befæstede Del af Byen, hvori Rajaens Palads laa), Bud til Ambassadørerne om at man skulde holde sig rede og at han sammen med nogle Hofmænd vilde komme til Khan Sahibs Hus og derfra føre de Danske for Rajaen. Gaverne til Rajaen blev hurtigt eftersete og pudsede op, de atschinske Heste fik deres prunkende „Skaberak“ paa, og ved 1-Tiden stod hele Kolonnen opstillet ved Khan Sahibs Hus, med Musikken og Fanerne i Spidsen. Ved 2-Tiden mødte ganske rigtigt Wannien, Siaganada Panditer og Mutosi op „med Suite“, men netop som Musikken skulde til at skingre i og Toget sætte sig i Bevægelse, kom en Rytter galopperende med Afbud fra Rajaen. Fyrsten havde faaet vigtige udenrigske Efterretninger og skulde holde Raad med sine Ministre og derfor maatte han udsætte Modtagelsen af de Danske til Dagen efter.

Der var ingenting at stille op mod den Besked; man maatte væbne sig med Taalmod og vise smilende Ansigter, selv da man underhaanden fik at vide: „at dend rette aarsag skulle være dend, at det var dend dag som Kongen skulle Vaske sig, og derfor havde brugt saadan undskyldning“. Hver gik til sit, og Ambassadørerne benyttede Eftermiddagen til at udfærdige Rapport til Trankebar.

Første Juledag hen, paa Eftermiddagen kom Wannien og Sieganada igen; nu skulde det være Alvor. Først aflagdes

saa „Visite“ hos Usenhan, til hvem Guvernementets Schienkage til Khan Sahib blev overleveret under mange Formaliteter, og Kl. 4 indløb der „permission at mand kunde komme til Paleiset, og at Kongen havde satt sig paa Thronen“. Straks satte Toget sig i Bevægelse og naaede hurtigt Rajaens Palads, hvor en Æresvagt paraderede. En Officer overbragte de Danske Tilladelse til at „beholde Schoe paa Føderne“ saalænge Audiencen varede og til at tage 6 Personer med foruden Ambassadørernes nærmeste Følge.

Eskorten tog Opstilling i en af Slottets indre Gaarde, medens Premljnt. Hemmicke, Kramer, Sieganada, Naganada, Tolken de Cruz og de 6 Mand, der bar Gaverne, oversteg Tærskelen til det „Gemack“ hvor Raja Egosi II sad omgivet af sine Ministre og Hoffolk.

Da Ambassaden kom Fyrsten en 5—6 Skridt nær, „giorde mand en Europæisch Compliment; hvorpaa Kongen Strax befalede at mand skulle sidde ned paa Alcativet og Sætte Hatten paa Hovedet,“ hvilket selvfølgelig øjeblikkeligt skete. — Hemmicke holdt saa paa Dansk den foreskrevne „gratulations tale“:

„At Guvernøren paa Trankebars Kastel med Glæde havde erfaret, at Hans Majestæt havde tiltraadt Regeringen — at Ambassaden var sendt for mundligt at gratulere Hans Majestæt til den lykkeligt antraadte Regering, ønskende hjærteligt Hans Majestæt Guds Velsignelse, et langvarigt Regimente og „al selv begierlig (ønskelig) Velgaaende“. At Guvernøren „Recommanderer sig tillige i Hans Majestæts Høje Affection“ og haaber, at Trankebars Kastel, som nu allerede havde staaet 118 Aar, maatte florere under Hans Majestæts Regering — endnu mere end i alle hans høje Forgængeres Tid“. — Det var alt!

Efter gammel Skik og Brug gentoges de samme Ord paa portugisisk — og dette faldt i Peter Kramers Lod — henvendt til Tolken, — og Louis de Cruz „refererede det i Malabarsch (tamulsk) til Sieganada Panditer“, som saa afgav det paa maharattisk (Hofsproget) til Ministeren Dabur, der endelig gentog det for Kongen. Det hædvundne Ceremoniel udelukkede ganske en mere enkelt Fremgangsmaade.

Rajaen svarede, at han betragtede de Danske i Trankebar som „sine egne Folch eller Kiøbmænd“ og derfor ogsaa skulde haandhæve deres Ret i alle Maader. Han spurgte derpaa, hvordan Guvernøren i Trankebar befandt sig. Gennem alle Instancer blev der svaret, at han befandt sig vel og stedse stod til Hans Majestæts Tjeneste. Der blev endnu spurgt om Kongen af Danmarks Navn, om hans Residensstad og om „Distancen til Fædrene-Landet“, hvorpaa han blev belært om at Kongen hed Christian VI, at Hovedstaden hed København og at Afstanden fra Tanjaur var 3600 Mil. Sluttelig spurgtes der om Kongens Alder, der blev angivet til 36 Aar.

Derpaa fulgte Udvekslingen af „Schienkagien“, hvorved Rajaen i høj Grad gik af med Profiten. Ambassadørerne fik — saavidt vides — kun: „6 Stkr. Diverse tøy med guld-Striiber“ med til den danske Guvernør — foruden den fyrstelige Hilsen, der formodentligt vurderedes meget højt. Hver af Ambassadørerne fik et guldindvirket Skærf, der efter Skik og Brug straks skulde hænges over Skuldrene, og et „Tüllebaand“, der turbanagtigt blev svøbt om Hatten. Tolken og Foged Naganada maatte nøjes med „Tüllebaandet“.

Til Slut gjorde saa Ambassadørerne endnu en „Europæisch Compliment“ for Rajaen og trak sig tilbage. Usenhan fulgte dem til Slottets „5te Port“, Sieganada helt ud til Kastelsporten, hvorpaa de Danske med god Samvittighed og lettet Sind skyndte sig ud til deres „Logement“ i Forstaden.

Egentlig gik denne Ambassade i mærkværdig Grad fri for Forsinkelser og Ophold, der ellers var saa almindelige. Det kunde ofte vare adskillige Dage inden Europæere opnaaede Audiens hos de uafhængige Rajaer — og ofte endnu længere inden de fik Lov til at „fortrække“ igen — inden de blev „affærdigede“. Rimeligvis har man været tilfreds med Schienkagen og overbevist om, at der ikke var mere at faa.

Allerede 2. Juledags Eftermiddag kom Wanninen og Sieganada med Rejsetilladelsen; de Danske skyndte sig til Kastelet forat forebringe Taksigelser og blev derfra — paa Rajaens Ordre — ført omkring i nogle af Byens anseligste Gader. Kl. 4 kom man tilbage til Usenhans Hus for at tage

Afsked dér, og man fik nu at høre, at Rajaen denne Eftermiddag — for at gøre sig „en liiden Plaisier“ — havde givet Ordre til, at nogle „gale“ (formodentlig: vilde, nyindfangede) Elefanter, som havde staaet længe bundet i en Fold bag Kastellet, skulde slippes løs i Gaderne! Usenhan paa skyndede da Afskeden forat de Danske kunde slippe ud af Byen inden det farlige Lystspil begyndte. Ogsaa her fik Ambassadørerne et Skærf og et „Tüllebaand“ og Tolken og Fogeden deres Turbanklæde, blot af ringere Værd end hos Rajaen. De kom kort efter atter ned paa Gaardspladsen, hvor Eskorten ventede, besteg Palankinerne og kom afsted. Hovedhvervet var fuldendt og overstaaet og Tilbagerejsen begyndt.

— — Netop som de Danske kom ud paa Gaden, hørtes en dump Trampen og en trompetagtig Snøften. En af de „gale“ Elefanter kom travende op ad Gaden. Palankinbærerne og Talliarerne smurte skyndsomt Haser, men tog heldigvis Palankinerne med Ambassadørerne med, og hele Flokken kom i Sikkerhed indenfor de svære Gaardsmure. Man ventede taalmodigt indtil al Fare formentligt var overstaaet, og da Støjen og Skraalet fra Gadens Folk og det mægtige Dyrs Tramp var hørt op, aabnedes Porten igen, og de Danske skyndte sig afsted med deres Følge forat faa lagt Hovedstaden med al dens besværlige Staahej bag sig inden Mørkets Frembrud. En af Usenhans Folk førte dem ad smalle Tværgader den nærmeste Vej ud mod Byporten, men det sidste Stykke maatte man følge Hovedgaden, der som en bred Militærvej førte tvers gennem Byen fra den østre Port til den vestre.

Til al Uheld var Elefanten fra før kommet hen i selv samme Gade, og forbiflygtende Byfolk hylede i Forbifarten op, at den havde kvæstet to Mand og ihjeltrampet en Braminkvinde. Et øredøvende Spektakel røbede, at den kom nærmere. Palankinbærerne satte i Løb, og Ambassadørerne ventede hvert Øjeblik at blive efterladt i deres Befordringer midt paa Landevejen; de havde ikke den samme „Plaisier“ deraf som Rajaen. I meget ureglementeret Tempo, men i god Behold naaede man dog Byporten og slap ud inden den blev smækket

i for det fremstormende Uhyre. „Gud være Lovet at mand Kom vel af Byen uden Skade“, skriver P. Kramer oprigtigt.

I det nærmeste Hvilehus holdt man Rast og modtog der Brev fra Usenhan til Guvernøren og Meddelelse om, at der var sendt ridende Bud i Forvejen med Ordre fra Rajaen, at de Danskes Rejse skulde fremmes paa bedste Maade.

Næste Morgen gik Rejsen lysteligt videre, og man gav sig kun Tid til korte Hvil. Natten tilbragtes i Pettej og allerede næste Middag naaede Kolonnen Majorang. Den 30. begyndte Marchen saasnart Solen stod op, og næsten uden Ophold fortsattes Rejsen indtil man Kl. 2 naaede den tanjaurske Grænseby Trikular; derfra sendtes en Talliar til Trankebar med Melding til „Hrr. Gouverneuren og Vores gunstige Øvrighed“ om den nærforestaaende Ankomst. Men man slog sig ikke til Ro. De velkendte Pagodetaarne i Tillali (den danske Grænseby) knejsede altfor fristende nær. Efter en lille Hvil brød Kolonnen op igen, naaede Grænsen, vadede over Aaen og marcherede gennem Tillali, hvor Indbyggerne stimlede sammen forat beundre Optoget. Ved 5-Tiden naaede man Landsbyen Kottupaleiam, hvor man fandt gæstfrit Tilhold i Frimanden Isack Hansons¹⁾ rummelige „Hauge“ (Bungalow).

Derfra var der kun en Fjerdingsvej til Trankebar, hvis tre Kirkespir hjemligt afløste Synet af Pagodetaarnenes Silhuetter. Men det gik ikke an at komme tilbage som ganske almindelige Vejfarende! Skik og Brug krævede, at naar der kom Gaver — eller blot Breve — fra de Fyrster, Trankebar stod i Forbindelse med, hvad enten det var Rajaen af Tanjaur, Sultanen paa Atschin eller Naboben i Bengalen, skulde de føres

¹⁾ Isack Hanson var en ganske interessant Personlighed. Han var født paa St. Domingo og Faderen var dansk. Efter at have flakket viden om paa Søen, havnede han som Rheder i Madras, men da han paa Hjemrejsen fra et mislykket Kinatog havde forgrebet sig paa nogle fredelige Djunker og lænset dem for Varer, fortrak han til Trankebar og fandt Beskyttelse dér. Han vedblev at drive Handel og blev en rig Mand. Hanson blev Stamfader til en stor Slægt, hvoraf adskillige har tjent som Officerer i høje Stillinger i Danmark. Han døde 8. Oktbr. 1744 „ved det varme Bad udj Aacken“.

i festligt Optog gennem Byens vigtigste Gader. Og Flag skulde vaje og Salutskud drøne. Der blev atter sendt en Talliar med Bud til Guvernøren, og denne spildte ikke Tiden.

Allerede Kl. 5^{1/2} kom Guvernementssekretæren, Hans Ernst Bonsach¹⁾, og Trankebars indfødte Byforstander, Natzia pullej, med en Afdeling Talliarer og friske Palankinbærere til Kottupaleiam, og de medbragte den store elfenbensbeslagne Stads-palankin. Deri blev Rajaens Gaver til Guvernøren lagt paa et Sølvfad. En anden Palankin blev forbeholdt Usenhans Brev, hvorpaa hele Styrken stillede sig i den stateligst mulige „Positur“ og begyndte Slutmarchen til Trankebar.

Tæt udenfor Byens Volde spillede den malabarske Musik op, frembringende en imponerende Støj, og ved „Storporten“ (Landporten) afgav en Trop Artillerister en Salut paa 9 Kanon-skud. Toget bugtede sig saa, ledsaget af en stadigt voksende Stimmel Byfolk, ned gennem Kongensgade forbi Jerusalemskirken. Ved Zionskirken svingede Toget om ad Dronningens-gade, — og ad en Omvej forbi „den store Pagode“ og den muhamedanske Moske gik Marchen endeligt over Parade-pladsen, hvor Stimlen maatte blive tilbage, medens selve Kolonnen fortsatte — med Flagene og „Schienkagie-Palankinerne“ i Spidsen — ind gennem Kastelporten, hilst af fem rungende Kanonskud.

I Kastelgaarden paraderede en Afdeling af de europæiske Soldater, og Dannebrog vajede over Guvernementsbygningen og ved Hovedvagten. Gaverne paa Sølvfadet og Usenhans Brev blev med megen Højtidelighed bragt op i Konseilsalen, hvor Guvernøren, omgivet af sine højeste Embedsmænd i stiveste Puds modtog dem.

Saaledes forløb Ambassaden i alle Maader som den skulde.

¹⁾ H. E. B. var en driftig Embedsmand, der havde gjort Tjeneste i mange Aar som Assistent og foretaget talrige Rejser til Sunda-øerne og Malabarkysten med Kompagniskibene. Nogle Aar var han Byfoged, senere Tolder i Trankebar. Efter at have været betroet den vanskelige Sekretærpost, forfremmedes han hurtigt og blev 1740 Sekretærad. Fungerede som Guvernør 17. Septbr. 1744—5. Septbr. 1754 og hjemgik 1755 til Danmark.